

A hegyekben télen folytatott tevékenység sajátosságai

Írta: B. Kuzmin ezredes, a közép-ázsiai KK HTP TÖF-e

(Fordítás: megjelent a Til i Sztabzsenyije 1980/2. számában)

A csapatok tevékenysége hegyekben télen, szigorú vizsgát jelent a hadtápszakemberek részére is. Az átszegdelt terep, a kevés számú út, azok üzemeltetésének, előkészítésének és fenntartásának nehézségei, a hegyi szakadékok veszélyei, a speciális időjárástól és hőmérséklettől és más tényezőktől nagymértékben függ a csapatok anyagi eszközökkel meghatározott időben történő ellátása.

A hőmérséklet nagyfokú ingadozása, a világos napok rövidsége, a csökkent légnomás kihat az emberek állapotára, de a technikára is. Csökken a gépkocsik motorjainak a teljesítménye, megnövekszik az üzemanyag felhasználás. A rendkívüli fizikai megterhelés, a levegő ritkasága, a hőmérséklet hirtelen nagy változása következtében a harcosok gyorsabban elfáradnak, érzékenyebbé válnak és könnyebben megfáznak.

A csapatok hadtápbiztosítását tervezve hegyekben, mindenkor szükséges figyelembe venni, hogy az egyik harcoló alegység lehet, hogy a főerőktől elszakadva jelentős távolságra és nehezen járható terepszakaszokon tevékenykedik. Ezeknek a harcosoknak a személyi felszerelése és fegyverzete meg kell, hogy feleljen az eléjük állított feladatoknak. A fizikai erő regenerálására, helyreállítására, az ételmezési ellátásra olyan kalóriadús termékeket és ételeket kell beállítani, melyek nem követelnek hosszabb előkészítést és feldolgozást. Ezért a harcosokat meg kell tanítani, hogy önállóan legyenek képesek meleg étel elkészítésére, felhasználva a helyszíni tüzelőanyagokat, spirítusz-tablettát és gyorsan felállítani a helyi anyagból (hóból és fából) egyszerű fedezéket, mely csökkenti az időjárás hatását.

Jó például szolgál a hadtápbiztosítás megszervezése szempontjából a nemrégén végrehajtott gépesített lövészezred harcászati gyakorlat. Ennél a gl. e.-nél a parancsnok hadtáphelyettes Ja. Fajzullin a gyakorlat megkezdése előtt a hadtápszolgálat beosztottjainak foglalkozást vezetett le, amelyen hasonló harcászati és hadtáp helyzet került feldolgozásra, mint ami várható volt a gyakorlaton. Megvizsgálták az anyagi eszközök gépkocsira történő málházásának, rögzítésének, a település és elhelyezkedés különböző módszereinek kérdéseit.

Ja. Fajzullin tiszt elvtárs különös figyelmet fordított a gépkocsivezetői állomány és a gépkocsik felkészítésére. Végrehajtották a gépjárművek technikai vizsgálatát, ellenőrzését, kiegészítették a gépkocsik tartozékait, a száneszközöket. Min-

den egyes gépkocsit hegyi fékkel és homokos ládákkal (homokkal is), az üzemanyag töltőgépkocsikat kiegészítő tüztöltő felszereléssel láttak el. Minden öt gépkocsi részére vonóerőt adtak ki. A személyi állomány melegezésére és a víz melegítésére megemelt tüzelőkészleteket hoztak létre.

A gépkocsivezetők részére elengedhetetlenül szükséges vezetési készség elérése érdekében a gépkocsivezetőkkel oszlopmenetet hajtottak végre hegyes terepen, nehezen járható útszakaszok beiktatásával. Nem egyszer vált szükségessé különböző meghibásodások javítása, meredek hegyi-lejtők leküzdése, a terepjáróképességet fokozó eszközök használata, „szennyezett terepszakaszokon” való áthaladás, és a technika mentesítése.

A „Gyülekező” jelre a hadtápegységek a meghatározott időre elfoglalták a kijelölt körletet, és települtek, betartva az álcázás rendszabályait és felhasználva a terep védőképességét.

A hadtápbiztosítási terv elkészítésekor Ja. Fajzullin alezredes a fő figyelmet az első lépcsőben levő alegységek időbeni löszrel, üzemanyaggal, élelmiszerral és vízzel való ellátására fordította. Figyelembe vette az oszlopútak és más utak nagyfokú leterheltségét az előrevonuló csapatokkal és az első lépcső minden menetoszlopába besorolt gépkocsikat anyagi eszközökkel felmálházva. Ismerve a hegyi táj sajátosságait, köztük azt is, hogy az alegységparancsnokokkal a híradás fenntartása megnehezül és ezért a hadtápfőnök korábban egyeztetette velük a találkozási körleteket, meghatározta a felismerés kölcsönös jeleit.

Az alparancsnoki szakállomány is kezdeményező-készséget és erőfeszítést tett. Például, az üzemanyagszolgálat beosztottjai végrehajtották a harcokcsik, PSZH-k feltöltését. V. Propov zászlós a meghatározott körletekben kijelölte az üzemanyag-töltő gépkocsik helyét és ha a helyzet úgy kívánta, gyorsan telepítette a megerősítésül adott TTP-ot.

A gyakorlat egyik mozzanatában szükségessé vált előrevonást végrehajtani és a kijelölt körletben az alegységeket és megkerülő osztagokat is üzemanyaggal feltölteni.

Az előrevonás alatt (gépkocsi csoporttal) az üzemanyagszolgálat technikusai, V. Zalezsatuj zászlós közlést kapott a menetvonalon levő híd megrongálásáról. A tapasztalt szakember nem idegeskedett. A foglalkozásokon többször kellett megoldani váratlan feladatokat. Keresett egy lejtős partszakaszt, megmérte a jég vastagságát és meghatározta a gépkocsivezetőknek a mozgás irányát és azt, hogy mindegyik gépkocsi nem mehet az előző nyomán. Átmentek a túlsó partra jégtakarón és az előírt időben eljuttatták az üzemanyagot. Határozottan és meggyőzően tevékenykedtek egy másik esetben is, amikor a harcászati helyzet kevés időt biztosított az üzemanyag előreszállítására és a harcjárművek feltöltésére.

Miután megérkeztek a kijelölt helyre, a terepet figyelembe véve telepítették a töltőeszközöket és kombinált módon, felhasználva a töltő aggregátort (TA), hordókat és kannákat, végrehajtották a feladatot.

Közismert, hogy milyen jelentőséggel rendelkezik – különösen télen – az étel készítése és eljuttatása az alegységek részére. Az élelmészeti szolgálat szakemberei figyelembe vették az előző gyakorlat hiányosságait. Rászolgált a dicséretre az élelmészeti pont munkájával V. Levko zászlós – az NHH résztvevője – és a beosztottjai. Előkészítették a csomagoló- és szállítóeszközöket a kenyér és a friss zöldség szállítására. Azért, hogy tartalék vízkészletekkel rendelkezzenek, funér-lapokból ládákat készítettek a jégnek. Az összes élelmiszert az utalványnak (elosztónak) megfelelően speciális eszközökbe tárolták a napi készletnek megfelelően.

Külön a reggelit, külön az ebédet és a vacsorát is. Minden egyes ládának meghatározták a saját helyét. Nem felejtették el ellenőrizni a mozgókonyhákat, a túlnyomásszabályozó szelepet, a fedők zárását, a füstkivezetőt, sőt tartalék alkatrészeket készítettek.

A gyakorlatot megelőzően V. Levko zászlós a foglalkozásokon bonyolult helyzetet kialakítva tanította a beosztottait gyorsan és jól előkészíteni és feldolgozni az élelmiszereket. Ennek következtében H. Hakimob és T. Sorinob szakácsok – az összes nehézség, beleértve a légnyomást is, ellenére – minden esetben gyorsan és finoman készítették el az ételeket. A jó hozzáállásért az előjáró parancsnok köszönetét fejezte ki. Azonban az elért sikerek mellett kezdetben nehézségek mutatkoztak az étel eljuttatásában az előretolt állásokba. Az alegységek kijelölt ételhordói közül sokan nem az előírás szerint „hordták” a hátiételhordókat és ezért sok hátiételhordó megrongálódott. Éppen ezért itt el kell mondani, hogy hegyekben vívott harctevékenység során nemcsak a hátiételhordók szíjazatát, hanem a személyi állomány felszerelését is mindenoldalúan figyelembe kell venni. Ebből eredően fontos feladat hárul a ruházati szolgálatra is.

Azért, hogy a harcoló alegységek harcosai gyorsan leküzdjék a lejtőket, szakadékokat, jeges utakat az öltözetük és a felszerelésük megfelelő méretű legyen. Minden harcost el kell látni jó lábbelivel, meleg kapcával, kétujjas kesztyűvel, köpennyel stb.

Az ezredben, amelyről szó van, a ruházati szolgálat főnök V. Burlaj százados még a nyáron gondoskodott a téli ruházat rendbehozásáról. Megjavíttatta és szortírozttatta méret szerint az anyagokat, melyeket a ruházati raktárakban tárolnak. Amikor megkapta a parancsot a kiadásra, azt rövid időn belül végrehajtotta. Ezt jól segítették az alegységek szolgálatvezetői, akik rendelkeztek az állomány méreteivel.

V. Burlaj tiszt elvtárs kezdeményező, a személyi állomány ellátásában és előrelátóan szervezi beosztottjai munkáját. Ez esetben is – mert a tél nem egyszerű dolog a hegyekben – elhatározta, hogy bemutatni foglalkozást vezet le a sátor felállításával, tábori viszonyok között.

Az előírt időben a hadtáp gyakorló pályára megérkeztek az alegységek parancsnokai és szolgálatvezetői. Számukra bemutatták a sátrak felállításának különböző módszereit. Bemutatták a helykiválasztást, annak előkészítését és beszélt az erős szélben és hóesésben történő telepítés szabályairól.

Különleges figyelmet szentelt a tűzbiztonsági rendszabályoknak, a melegítő eszközök használatának, beleértve a melegítő sátrakat (pontokat) is.

Nagy a szerepe az egészségügyi biztosításnak is. Ezt a kérdést érdemes kissé részletesebben megvizsgálni, mert ez hegyi viszonyok között sajátos. Az alegységek különbözőképpen tevékenykednek, egymástól jelentős távolságra. Ezért az alparancsnoki egészségügyi állomány (felcserek, egészségügyi katonák) kell, hogy ismerjék a sérültek eljuttatását az orvosig. A hegyi klíma, a hőmérséklet hirtelen változása megköveteli, hogy a megfázottakat azonnal a SH-re szállítsák és ezzel megakadályozzák azok megfagyását. Mindegyik SH köteles rendelkezni meleg ruházattal, hálósákkal stb.

Az egészségügyi szolgálat szakembereit V. Volkohij tiszt elvtárs vezeti és arra törekedtek, hogy az előkészület során valamennyi sajátosságot figyelembe vegyenek.

Az előkészítés során foglalkozást tartottak a személyi állomány részére a

megfagyások, gázmérgezések stb. megelőzésére és a segélynyújtásra. A ZSH-ken tüzelő-készleteket hoztak létre és ellenőrizték a meglevő felszereléseket.

A nem szervezetszerű egészségügyi katonákkal feldolgozták a sérültek hősében és hóviharban történő felkutatásának kérdéseit. Bemutatták, hogy hogyan kell a sebesülteket leengedni a meredek hegyoldalon. A jó előkészítésnek köszönhető, hogy ezen a gyakorlaton meghülés és traumás sérülés nem fordult elő.

A sebesültek harcban felkutatásának feldolgozása során minden egyes gl. szd.-ot az előljáró döntése alapján kiegészítésképpen négy fő nem szervezetszerű egészségügyi katonával erősítettek meg. Az ESH megerősítette orvossal és két sebesültvivő párral a megkerülő osztagot.

Az ESH-t a segélynyújtás érdekében annyira közelítették a harcrendhez, amennyire a harchelyzet megengedte. Nehézség keletkezett az ESH elemeinek telepítésében – elsősorban a rendelkezésre álló kevés idő nem minden esetben tette ezt lehetővé.

Azért, hogy a szükséges hőmérséklet meglegyen a sátrakban (UCT-56) melyekben elhelyezték az átvevő-osztályozót, 100 literes vashordóból készítettek melegítő eszközöket.

A sötét idő megkövetelte az ESH-en a fényjelzőkkel való útmegjelölést, mely a gépkocsivezetők tájékozódását szolgálta.

Az egészségügyi veszteség számításakor az EÜSZF figyelembe vette a hegyekben vívott harctevékenység sajátosságait: szilánk és repesz sérülések ellátása, a sérültek részére történő segélynyújtás bonyolultsága, a vérzések és a sokkhatás megszüntetése.

Nagy nehézségek kísérték az anyagi eszközök szállítását (keskeny utak, nagy mozgás). Hiányoztak a megkerülő utak, ezért a harcjárművek oszlopába gépkocsit soroltak be üzemanyaggal, lőszerrel és kiegészítő készleteket hoztak létre kenyérből és vízből.

Elsősorban azokat az utakat kell felhasználni, melyeket az e. műszaki alegységi előkészítettek. Azonban Ja. Fajzullin alezredes a hadtáp oszlopának összeállításakor egyenletesen osztotta el a terepjáró technikát. A gépkocsik egy része vontatásra volt előkészítve. A feladatuk az volt, hogy keskeny útszakaszok leküzdésekor segítséget nyújtsanak.

Egészsében véve a harcosok sikeresen oldották meg az anyagi eszközök eljuttatását. Meg kell említeni N. Fedorov és V. Sirin gépkocsivezetők kiemelkedően példás tevékenységét.

A htp. tevékenységét a htp. egységparancsnokok felé az EPK HTPH-e személyesen rádióon vezette.

Néhány hibát azonban meg kell említeni. Ilyen volt az, hogy az őrzés-védelemre és a technika álcázására csak esetenként használták fel a természetes fedezékeket. A körleteket nem tették alkalmassá az ellenséges támadás visszaverésére és elégtelenül valósult meg az éjszakai őrzés is. A támadás alatt gyengén volt megszervezve a hadtápfelderítés a menetvonalakon és az új körlet szemrevételezése.

Egészsében véve az ezred hadtáp szakemberei határozottan és meggyőzően tevékenykedtek. A célirányos pártpolitikai munka nagy mozgósító hatással párosult. A hadtápkatonák jó gyakorlati ismereteket szereztek a hegyi tevékenységek-ből, mely megközelítette a harchelyzetet.

A megszerzett tapasztalatok feldolgozása és hasznosítása folyamatban van a körzethadtáp egységeinél és alegységeinél.